

IZVANSUDSKA NAGODBA U REPUBLICI HRVATSKOJ

MARIJA KOREN-MRAZOVIĆ*, NIVEX KOLLER-TRBOVIĆ**, ANTONIJA ŽIŽAK**, BOŽICA CVJETKO***

Primljeno: ožujak 2003.
Prihvaćeno: svibanj 2003.

Stručni rad
UDK: 343.9

Po uzoru na strane modele razvijene posebno u Austriji i Njemačkoj i u Republici Hrvatskoj smo u posljednje tri godine razvili model izvansudske nagodbe za maloljetne i mlađe punoljetne počinitelje kaznenih djela. Zakonski temelj za razvoj ovakvog pristupa nalazimo u članku 64. Zakona o sudovima za mladež, budući da se radi o odredbama prema kojima državni odvjetnik može odluku o nepokretanju kaznenog postupka uvjetovati spremnošću maloljetnika / mlađeg punoljetnika da, u ovom slučaju, prema vlastitim mogućnostima popravi ili nadoknadi štetu nanesenu kaznenim djelom u procesu posredovanja u izvansudskoj nagodbi.

Projekt je proveden u tri hrvatska grada - Zagrebu, Osijeku i Splitu, te je osim kontinuirane edukacije od strane stručnjaka iz vana uključivao i neposredni rad na posredovanju u okviru Stručne službe za izvansudsku nagodbu, kao i stalnu superviziju. Dosadašnje iskustvo (ukupno je u sva tri grada izvansudska nagodba provedena u 108 slučajeva) pokazuje dobre rezultate i prihvaćanje izvansudske nagodbe od strane svih sudionika.

Temeljem svega što je u radu rečeno, posredovanje u procesu izvansudske nagodbe predlažemo za primjenu na području cijele Republike Hrvatske u odnosu na maloljetne i mlađe punoljetne počinitelje kaznenih djela.

Ključne riječi: izvansudska nagodba, posredovanje, maloljetni i mlađi punoljetni počinitelji kaznenih djela

Što je Izvansudska nagodba?

Izvansudska nagodba predstavlja suvremen način reagiranja države na počinjeno kazneno djelo (uz pretpostavku da osumnjičenik priznaje krivnju i prihvaća odgovornost) u kojem je klasični sudski postupak zamijenjen drugačijim postupkom, koji se najčešće naziva «diversion»¹.

Osnovna ideja i cilj izvansudske nagodbe je da se konflikt prouzročen počinjenjem kaznenog djela vrati strankama u konfliktu te uz pomoć stručnjaka educiranih za rješavanje konflikata riješi. Polazi se od pretpostavke da osoba koja je počinila kazneno djelo mora preuzeti odgovornost za počinjeno, mora biti spremna susresti

se s oštećenikom i u skladu s mogućnostima i zajedničkim dogovorom popraviti / nadoknaditi štetu. Cilj izvansudske nagodbe je uspješan dogovor između osumnjičenika i oštećenika, prihvatljiv za obje strane. Istovremeno, to predstavlja dobar temelj za miroljubiv zajednički život u budućnosti.

U fokus interesa u postupku izvansudske nagodbe su stranke u postupku – oštećenik i osumnjičenik, te zajednica. Sukladno tome mijenja se pogled na vlasnika problema te uloge i pozicije oštećenika i osumnjičenika. Neke od značajnijih razlika sudskog postupka i izvansudske nagodbe u odnosu na spomenute strane u sukobu su slijedeće:

¹ Pojam "diversion" (u prijevodu: odvratanje od suda ili zamjena sudskog postupka drugim postupcima) ima puno različitih značenja. Ta značenja uljučuju sljedeće mogućnosti (prema Regoli i Hewitt, 1991):

- sve odluke koje se donose prije nego se uključi sustav maloljetničkog sudovanja;
- proces upućivanja i uključivanja maloljetnika u sustave pomoći na lokalnoj razini umjesto u sustav maloljetničkog sudovanja;
- vraćanje počinitelja kaznenog djela od strane policije službama lokalne zajednice i obitelji umjesto formalnog policijskog postupka;
- najranija moguća obustava formalne pravosudne procedure prema maloljetnim počiniteljima kaznenih djela;
- upućivanje u programe izvan pravosudnog sustava;
- sve procedure bez intervencije koje dolaze iz formalnih ili neformalnih službi;
- bilo koji postupak kojim se smanjuje kontrola države nad maloljetnim počiniteljima kaznenih djela kroz smanjivanje broja formalnih pravosudnih postupaka

* Ministarstvo rada i socijalne skrbi Republike Hrvatske

** Edukacijsko - rehabilitacijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

*** Državno odvjetništvo Republike Hrvatske